

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inzerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-ruska vojna.

Zmagovita bitka pri Komarowu.

Bitke, ki so se razvile na ruskih bojiščih iz naše ofenzive, še niso donesle odločitve v vojni. Na zapadnem krilu na sovražnikovo ozemlje prodirajoč, na vzhodu Galicije braneč korak za korakom domača tla proti močnejšemu sovražniku, so naše čete povsod upravičile stari sloves svoje hrabrosti in zro z zaupanjem na resne boje. Sedaj se da potek dogodkov orisati samo v velikih potezah. Vzhodno od Danklove armade, zmagovite po tridnevni bitki pri Krasniku, je pričela dne 25. avgusta tudi med Huczwo in Wieprzom dirigirana Auffenbergova armada z napadom na sovražne čete, ki so v okolici Cholma prodrle proti jugu. Iz tega se je razvila bitka pri Komarowu. Dne 28. avgusta smo začutili, da je posegla vmes preko Belca in Uhnova dirigirana armada nadvojvode Josipa Ferdinanda. Ker so nam na cesti Zamošč-Krasnostaw stale nasproti razmeroma samo slabe sile, so se dne 29. avgusta lahko znatni armadni deli okrenili iz okolice pri Zamošču proti vzhodu ter prodrli do Czesnikov. Temu nasproti je sovražnik, ki se je povsod boril z največjo hrabrostjo in trdovratnostjo, osredotočil najljutejše svoje napade na prostor pri Komarowu, pač z očitnim namenom, na tem mestu prebiti bojno črto. Zvečer je stala armada na črti Przewodcu—Grodek—Czesniki—Vielacza, pri čemer sta Grodek in Czesniki tvorila nekako prelomno točko cele fronte. Na ruski strani so posegle v boj nove čete, ki so prispеле iz smeri Krylowa in Grubieszowa. Drugi dan je Auffenbergova armada nadaljevala započete svoje obkoljevalne operacije, sovražnik pa je ponovil svoj poskus fronto prebiti. Pri tem je svojo lastno fronto nazaj zapognil do Laponie—Tarnawatke. Med tem se je mogla armada nadvojvode Josipa Ferdinanda dokopati v splošnem tik do vozne poti Telatyn—Rachanie. — Dne 31. avgusta je akcija, da se sovražnika obkoli, med najljutejšimi boji znatno napredovala, to tem bolj ker smo se tudi s severa okrenili proti Komarowu. Rusi, pri Komarowu že skrajno ogroženi, so se jeli umikati v smeri proti Krylowu in Grubieszowu; grozečemu obkoljevanju so se pa ubranili z ofenzivnimi sunki na vse strani, zlasti pa proti armadi nadvojvode Josipa Ferdinanda. V popoldanskem urah 1. septembra je postalo gotovo, da je končno zmagala Auffenbergova armada, v kateri so se z izredno vztrajnostjo in bravuro borile tudi dunajske čete in skupina, ki jo je vodil general pehote Borvič.

Osvojili smo Komarow in vse višine južno do Tyszoweza. Nadvojvoda je prodril proti Starému Sjelu. Množice vjetnikov, številni vojni materijal, 200 topov in številne strojne puške so padle v naše roke.

Med temi borbami Auffenbergove armade je Danklova armada dne 27. avgusta bila drugo bitko pri Niedzwici duži in je pritegnila dele naših doslej na zapadnem bregu Visle prodirajočih vojev preko reke Nase. Ves ta armadni oddelek je drugi dan obkoljevalno prodril do Lublina. Istočasno s temi pravkar opisanimi dogodki so se vršili težki boji tudi v vzhodni Galiciji. Dne 27. avgusta so zadele naše čete, določene, da odbijejo tamkajšnji sovražni vpad, izvršen od mnogo jačih vojev, v črti Dunajew—Busk na sovražnika. Vkljub uspehu naših kolon, ki so prodirajoč od Dunajowa osvojile višine vzhodno od Pomorzanov, niso mogli naši armadni voji, prodirajoči ob obeh straneh Łoczowske petlice, prodreti proti sovražniku,

ki je bil zlasti, kar se tiče artiljerije mnogo močnejši.

Dne 28. avgusta so Rusi nadaljevali z napadom tudi na armadne voje, boreče se vzhodno od Lvova. Popoldne se nismo mogli več izogniti, da bi se ne umaknili za Gnielo lipo in v ožji prostor vzhodno in severno od Lvova, to tem manj, ker je bilo ogroženo tudi naše južno krilo iz smeri Rzezany. Umikovalna akcija se je izvršila v polnem redu, ne da bi posebno pritiskal za nami sovražnik, ki je očitno takisto mnogo trpel. Dne 29. avgusta so Rusi na celi fronti znova napadli in so pomaknili svoje čete severovzhodno od Lvova proti jugu. Drugi dan so pomnožili te napade z največjo ljutostjo; sovražnik je zlasti od Przemyslanov in od Firlejeva sem lahko pošiljal vedno nove čete v boj, pred katerimi so se morali naši voji po brezuspešnih poskusih da bi razbremenili vsled ofenzivnih sunkov znova v okolici Rohatyna zbrane armadne dele, umakniti proti Lvovu in Nikolajowu. V vseh teh bojih so prepele naše vrle čete, v prvi vrsti vsled številnejše, tudi iz modernih težkih topov streljajoče sovražne artiljerije velike izgube. Vobče lahko rečemo, da smo se doslej borili proti 40. ruskim pehotnim in 11. konjeniškim divizijam in da smo najmanj polovico teh sovražnih sil, zadajajoč jim velike izgube, odbili.

Lvov.

Dne 3. septembra so Rusi zasedli v širokem krogu okoli mesta Lvova narejene prstene okope. Naše čete pa so že odšle, da obvarujejo odprto mesto obstreljevanja in ker so tudi operativni oziri govorili za to, da se Lvov prepusti sovražniku brez boja. Armada generala Dankla se znova nahaja v ljutem boju.

Auffenbergova zmaga.

Šele sedaj je postalo popolnoma jasno, kako velika in pomembna je zmaga, ki jo je izvojevala armada generala Auffenberga. S to zmago je postalo nemogoče, da bi mogla ruska armada, ki operira od vzhoda in ruska armada, ki stoji na severu pri Holmu, skupno, roko v roki delati. Pri armadi generala Auffenberga so se posebno odlikovali moravski in češki polki in nižjeavstrijski domobranci, pri armadi generala Borojeviča Ogri, pri armadi nadvođe Josipa Ferdinanda Solnogradčani, Gorenjeavstrijci in Tirolci.

Z odkritosrčnostjo je bilo z dovoljenjem vojne uprave v soboto razglašeno, da je naša armada zapustila Lvov. Zgodilo se je to iz nagibov, ki jim je samo pritrjevati. Lvov je sicer stolno mesto gališke in duševno in gospodarsko središče zapadnega dela te kronovine, ali v vojaškem oziru nima nobenega pomena. Operacije avstrijske armade proti ruski armadi niso prav nič odvisne od tega, v čigavih rokah je Lvov. Vodstvo naše armade je s to možnostjo sploh računalo in pri tem tudi upoštevalo, da takega mesta kakor je Lvov ne kaže izpostaviti obstreljevanju sovražnih topov. Sklep vodstva naše armade, zapustiti Lvov, je s človekoljubnega stališča vse hvale vreden, zlasti ker so zmagovite operacije generala Auffenberga pokazale, da gre vojna v popolnoma drugi smeri. Odkar je namreč zmagala armada generala Auffenberga, je položaj tak, da prihaja hrbet ruske armade čedalje bolj v nevarnost, čimbolj se ruska armada bliža Lvovu.

Rusi v Lvovu.

V petek ob 10. zvečer je dospela ena divizija Rusov v Lvov.

Rusi so torej zasedli Lvov in imajo glavno mesto Galicije v rokah. A Rusi so dobili Lvov brez boja in uradna pojasnila pravijo, da je bilo sploh že v stratezičnem načrtu avstrijske armade, da se umakne iz Lvova, ker vojnega pomena nima in ker naše vodstvo tega mesta ni hotelo izpostaviti nepotrebni obstreljevanju. Tudi berolinski listi izražajo mnenje, da zasedenje Lvova ni nikako vojno presenečenje. Pri ti priliki poudarjajo najrazličnejši listi, da prebivalstvo lahko slej ko prej brezpogojno zaupa vodstvu armade in hrabrosti in požrtvovalnosti vojaštva. Lvov ni kdove kako veliko mesto, a ž njim so združeni različni predkraji in tako je mestni teritorij zelo obsežen. Prebivalstva ima Lvov 219.000; večinoma je poljske narodnosti; manjšino pa tvorijo Rutenci in Židje.

Ruski vjetniki.

Iz območja Danklove in Auffenbergove armade smo doslej odvedli 11.600 vojnih vjetnikov a napovedanih je še okrog 7000. V bitki pri Huczwi smo vpenili kolikor je doslej znano, 200 topov, zelo mnogo vojnega materijala, številni tren, 4 avtomobile in vojno pisarno ruskega 19. armadnega zbora z važnimi tajnimi spisi. Sovražnik se na vsi črti umika. Naša armada ga zasleduje s vso silo.

Boj pri Črnovcih.

Dne 25. avgusta so imele naše čete pod vodstvom fml. Schmidta pri Črnovcih boj z Rusi. Posrečilo se jim je nagnati sovražnika nazaj in zapleniti 400 pušk, 4 strojne puške, 10.000 patron in 800 vjetnikov. Na ruski strani sta bila v ta boj zapletena pešpolka št. 471, (Kamience) in 57. (Kišinev).

V Galiciji.

Nekateri listi poročajo sledeče: Povsod se opazuje izdajstvo Rusom prijaznega prebivalstva v Galiciji. Rusi dobivajo na vse mogoče načine poročila. Stališče naših čet, njihovo število in orožje se naznanja Rusom s pomočjo črnega in belega dima, s signali z lučjo ponoči, z odbijanjem solčnih žarkov z zrcali, da celo procesije se vprizarjajo s podobami svetnikov in obeski, ki odbijajo solčno svetlobo. — Večkrat so bile ruske kolone v jako nevarni situaciji v gozdovih in močvirjih, iz katere so jih rešili razni izdajalci. Ogorčenje nad temi izdajstvi je veliko in boj zaradi tega zelo trdovraten in težaven.

Rusko vohunstvo v Galiciji.

„Nowa Reforma“ odozarja na rusko vohunstvo v Ruski Poljski, kjer so ponovno izdali operacije naših čet z raznimi znamenji sovražniku. Zaprli so nad 1000 rusofilskih ogleduhov. Pri Tarlovu je vohunil neki v kmeta preoblečeni ruski vojak in iz zaporov izpuščeni ruski kaznjenci. Po nagli sodbi so bili ustreljeni, kakor tudi neki ruski podčastnik, ki je iz nekega mlina izdajal, kako da se naše čete premikajo. Ruski vohuni so se skrivali na visokih drevesih, kjer so z zastavami sovražniku naznanjali, odkod prihajajo naši vojaki. Izdajalce so postrelili. V Prago je spremilo 56 lvovskih orožnikov transport več sto oseb, ki so jih odvedli v Terezín. Aretiranci so deloma gališki Avstrijci, deloma tudi Rusi, ki so jih vojaška sodišča radi vohunstva in veleizdajalskih deliktov obsodila v daljše zapore, ki jih presede v trdnjavi Terezín. Med aretiranci je tudi več popov.

Višje deželno brambno sodišče je obsodilo na vešala rusofilske kmete Adama Manovski in Petra Grodzicki iz Krehova in kmeta Puszczyskega

Ogenj. Dne 31. avgusta je pričelo goret gospodarsko poslopje Janeza Tomšiča na Virkečah, kamor je takoj prihitelo prostovoljno gasilno društvo Pirniče in omejilo ogenj, da se ni razširil na blizu stoječa lesena poslopja. Prihitelo je tudi na pomoč prostovoljno gasilno društvo iz Tacna.

Ogenj. 6. t. m. okoli polnoči je začel goret skedenj posestnika Jurija Arha v Predvoru. Ogenj se je hitro razširil in v kratkem času vpepelil skedenj, večjo množino krme, več gospodarskega orodja nekaj žita in streho na hlevu. Zgorela sta tudi dva prešiča. Kako je nastal ogenj, še ni pojasnjeno, domneva pa se, da ga je zanetila zlobna roka, ker je bilo pred dobrim letom na ravno istem kraju zažgano, toda takrat so domači ogenj takoj zapazili in ga pogasili. Arh ima vsled požara okrog 7000 kron škode, zavarovan je bil za 4000 kron. Vaščanom se je z velikim trudom posrečilo ogenj omejiti, drugače bi bila lahko nastala za celo vas prava katastrofa. Ker se širijo med ljudstvom govornice, da so ogenj zanetili dalmatinski begunci, smo v položaju najodločneje izjaviti, da so vse te govornice popolnoma neutemeljene in izmišljene.

V Savo je skočila pred nekaj dnevi v Kranju 60letna služkinja Cecilija Klančik in utonila. Truplo so potegnili iz vode v Pirničah in pokopali v Klančnik je izvršila samoumor najbrže v duševni zmedanosti.

Roparski napad. Mizarjeva žena Amalija Vrhunc se je vračala 4. septembra iz Škofje Loke domov k Sv. Duhu. Med potjo jo je v gozdu napadel neznan, kakih 20 let star, človek, ki jo je hotel oropati. Ker je Verhunčeva pričela klicati na pomoč in je po poti prišel še neki drugi možak, jo je potepuh odkuril v gozd.

Nič alkohola za vojake. Ogrsko ministrstvo notranjih del je izdalo odredbo, v kateri pravi, da izkazuje prebivalstvo svojo ljubezen v vojsko odhajajočim vojakom na način, ki zna biti zdravju vojakov škodljiv, večinoma daje občinstvo vojakom alkoholične pijače, ki jih vojaštvo vsled žeje v tej vročini čez mero vživa. Vživanje alkoholnih pijač oslabi vojaka, povzroča bolezni in ima slab vpliv na bojno zmožnost vojakov. Zato je ministrstvo prepovedalo dajati vojakom na postajah alkoholne pijače in je dovolilo, da se jim dajo brezalkoholna okrepčila.

Težko telesno poškodbo si je pridobil dne 24. m. m. tovarniški delavec žičar Ivan Čemernjakov na Savi, rojen leta 1878. v Sv. Jakobu na Koroškem, oženjen, s tem, da je prišel z desno roko v žični stroj, kateri mu je roko takorekoč smlel. Oddali so ga takoj v bolnišnico v Celovec, ter so mu še isti dan roko odvzeli. Te nezgode je sam kriv, ker je dobro vedel, da nima stroja v teku z roko prejemati.

Promenadni koncert priredi tukajšnjo godbo prost. požarne brambe jutri v nedeljo ob 11. uri dopoldne na glavnem trgu. Vspored: 1. F. Langer: „Zvest zastavi“ koračnica. 2. Pazeller: „Spomin na Herkulove toplice“ valček. 3. Dr. G. Ipavec: „Kje so moje rožice“ pesem, krilni rog, solo. 4. A. Pöschl: „Venec melodij“ potpuri operet. 5. Smetana: „Koračnica iz opere“ „Prodana nevesta“. 6. C. F. Rees: „Narodna pesem Burov v Transvalu“, harmoniziral A. Pöschl. 7. Novaček: „Casta aldo“ koračnica.

Poročilo o včerajšnji seji kranjskega občinskega odbora priobčimo radi pomanjkanja prostora prihodnjic.

Prepovedani vlomilci! Posestnik Lovrenc Cuznar v Korenu pri Kranjski gori se je pred par dneviponočipsebudil vsled sumljivega šuma. Ko je pogledal skozi okno prvega nadstropja, je zapazil, da hočeta dva tata vlomiti v špecerijsko trgovino njegove sestre, ki se nahaja v isti hiši. Cuznar je zakričal, nakar sta oba zbežala. Pustila pa sta pod oknom drog, s katerim sta hotela iztrgati mrežo pri oknu.

Nezgodna. Karel Martikan iz Klatova na Češkem je te dni v Trzinu pregledoval nabasani revolver in sicer tako neprevidno, pa se je revolver izprožil. Krogla mu je šla v desno stegno ter tam obtičala.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža.

Zobozdravniška ordinacijska ura

odslej samo od 9. do 10 ure dopoldne

vsak delavni dan.

Dr. E. Globočnik ni poklican k vojakom in zdravi še nadalje.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

! Poletje!

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52—37

priporoča za

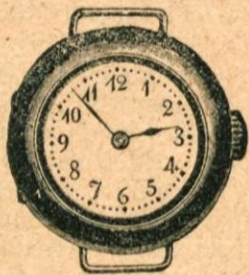
poletensko sezijo

svojo bogato zalogo vezenega blaga, batista, platna in delena za ženske bluze in obleke, letenskih ševijotov in kamgarnov za moške obleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga.

Svilnati robci najnovjših vzorcev.

! Poletje!

9—37

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

RUDOLF RUS

v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštna postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjejeviško pivo. Lep senčnat vrt.

8 52—37

Tiskarna „Sava“ v Kranju se priporoča za vsa tiskarska dela.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega davka.

4 3 0 / 4 0 0

brez odbitka rentnega davka.

Rezervni zaklad nad K 800.000.

Rezervni zaklad nad K 800.000.

10 52—32